Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПНУ
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Херсонський державний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ

Збірник тез доповідей за матеріалами
VIII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції

07 листопада 2025 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)
А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі: збірник тез доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 07 листопада 2025 р., Мукачево / Ред.кол.: Добош О.М. (гол.ред.) та ін. Мукачево: МДУ. 2025.360 с.

Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 8 від 14 листопада 2025 р.)

Рецензенти:

Бондар Т.І. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету

Фізеші О.Й. – завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету, доктор педагогічних наук, професор

У збірнику вміщено тези доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статитичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенцик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

© Мукачівський державний університет, 2025

Білей Тимур, Попович Оксана **УПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ**	315
Добош Олена, Бенкев Біанка **МІСЦЕ ЖИТТЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ (LIFECOMP) У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДИРЕКТОРА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**	319
Добош Олена, Дуда Олександра-Марія **УПРАВЛІНСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОЇ ДІЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ**	324
Добош Олена, Сливка Яна **ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ**	327
Малік Володимир, Трипольська Ольга, Сольона Ірина, Обуховська Оксана **УПРАВЛІНСЬКІ ПРОЦЕСИ ЩОДО ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ ТА РОЗРИВІВ**	332
Поринець Євгенія, Грегірчак Дмитро **ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ ЯК ЧИННИК ПОСИЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ АВТОНОМІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**	337
РОЗДІЛ 9 **ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ**	
Габовда Вікторія, Пинзеник Олена **ДОШКІЛЬНА ОСВІТА В ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН У XXI СТОЛІТТІ**	341
Доброносова Юлія **ЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ ВИХОВАННЯ У ЛИСТУВАННІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ ТА СУЧАСНА ОСВІТНЯ КОМУНІКАЦІЯ**	345
Кузьма Ольга **КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОРІЄНТИР В ОСВІТІ XXI СТОЛІТТЯ**	349
Легета Мирослава, Пинзеник Олена **ДОШКІЛЬНА ОСВІТА В СТРУКТУРІ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ В XXI СТОЛІТТІ**	353
Фізеші Октавія **ПОЧАТКОВІ ШКОЛИ З НАЦІОНАЛЬНИМИ МОВАМИ НАВЧАННЯ В ЗАКАРПАТТІ XX СТОЛІТТЯ**	355

Олена Добош
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти
та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет
Олександра-Марія Дуда
спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
другий (магістерський)рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет

УПРАВЛІНСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОЇ ДІЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Сучасні тенденції у сфері освіти, інтеграція в європейський освітній простір, вимоги до управлінської діяльності керівників зумовлюють необхідність їх адаптації до нових умов суспільного розвитку, змінного освітнього середовища та забезпечення ефективного функціонування закладу.

Здатність керівників відповідати вимогам безпосередньо залежить від рівня розвитку їхнього управлінського потенціалу.

Розвиток управлінського потенціалу керівника закладу освіти є ключовим чинником, що впливає на ефективність управління, якість освітнього процесу, конкурентоспроможність закладу.

Управлінський потенціал формується на основі знань, умінь, навичок, лідерських і стратегічних якостей, які мають постійно оновлюватися відповідно до сучасних реалій. Управлінський потенціал охоплює здатність керівника до ухвалення ефективних рішень, стратегічного мислення, оптимального використання ресурсів та створення сприятливого середовища для професійного розвитку педагогів і навчання здобувачів освіти.

У Концепції «Нова українська школа» зазначено, що керівники закладів загальної середньої освіти мають розвивати навички навчання впродовж життя, критичного мислення, комунікації в багатокультурному середовищі та командної роботи [3]. Ці вимоги роблять акцент на важливості безперервного вдосконалення управлінського потенціалу.

Управлінський потенціал керівника є категорією багатовимірною і включає такі компоненти: когнітивний, діяльнісний, мотиваційний, рефлексивний та особистісний.

Когнітивний компонент передбачає наявність глибоких знань у галузі управління, педагогіки, права та психології.

Діяльнісний компонент включає практичні навички планування, організації, контролю та оцінювання освітнього процесу.

Мотиваційний компонент визначає прагнення керівника до саморозвитку та інновацій.

Рефлексивний компонент забезпечує здатність до аналізу власної діяльності, корекції помилок і прийняття ефективних рішень.

Особистісний компонент охоплює такі якості, як стресостійкість, комунікаційна компетентність, емпатія та лідерство [1].

Вони мають значний вплив на ефективність керівництва в закладах освіти.

Розвиток управлінського потенціалу керівників освітніх установ потребує певної системи і має базуватися на принципі «навчання через усе життя».

Відзначимо, що одним із найважливіших аспектів є підвищення кваліфікації шляхом участі у програмах самоосвіти, онлайн-курсах, семінарах та майстер-класах, тренінгах з управління змінами, тощо. Особливу роль у професійному розвитку керівників ЗО відіграють заклади післядипломної освіти, головною метою яких є зорієнтованість на розвиток управлінського потенціалу керівника.

Серед важливих аспектів розвитку управлінського потенціалу відмітимо:

- менторство, де досвідчені керівники діляться знаннями з молодими колегами;
- впровадження цифрових платформ, які автоматизують процеси управління закладами освіти. Такі цифрові інструменти, як електронні журнали, онлайн-платформи для навчання та управління фінансами, забезпечують прозорість і оперативність в ухваленні рішень; сприяють підвищенню якості комунікації між учасниками освітнього процесу, зокрема педагогами, учнями та їхніми батьками [2].

Розвиток управлінського потенціалу керівника закладу освіти – процес індивідуальний, тривалий і складний. Він відбувається:

- в межах професійної діяльності у закладі;
- в контексті взаємовідносин у суспільстві та результативності праці;
- у соціальній поведінці поза закладом.

Управлінський потенціал – це сукупність потенціалів:

- професійний потенціал – професійні знання
- адміністративний потенціал – вміння управляти педагогічним колективом
- виробничий потенціал – вміння управляти функціональними процесами: виховною, навчальною, методичною та науковою роботою
- кваліфікаційний потенціал –кваліфікація та підготовленість
- інформаційний потенціал – підготовка інформації для управління суспільними процесами
- особистісний потенціал – індивідуальні якості керівника.

Зауважимо, що управлінський потенціал керівника не може визначати успіх майбутньої діяльності, бо при незмінному управлінському потенціалі керівника можуть бути отримані різні результати залежно від групи людей, якими він управляє, соціально-культурного середовища, технічних та фінансових ресурсів управління організацією та інших умов.

Таким чином, розвиток управлінського потенціалу керівника ЗО повинен бути неперервним та системним процесом, спиратись на потреби та проблемні питання в діяльності закладу освіти. Ефективність діяльності як закладу освіти, так і самого керівника зумовлюються умінням реалізувати управлінський потенціал, нарощувати його шляхом розвитку своїх здібностей, підвищення рівня знань та умінь, удосконалення особистісних якостей.

Список використаних джерел:

1. Даниленко Л. С. Лідерство і керівництво в управлінській діяльності керівника закладу загальної середньої освіти: сутність і проблеми // Нова пед. думка. 2010. № 1. С. 58-61.
2. Дмитренко Г. А. Стратегічне управління у системі освіти. К.: МАУП, 1999. 176 с.

3. Енциклопедія освіти. Колектив авторів. За ред. Б. Кременя. К.: Видавництво «Педагогічна преса», 2020. 800 с.

Олена Добош
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти
та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет
Яна Сливка
спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
другий (магістерський)рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Забезпечення якості освіти неможливе без якісних людських ресурсів, зокрема управлінських працівників – керівників закладів освіти. Директор закладу дошкільної освіти є ключовою фігурою в здійсненні управлінської діяльності.

На думку Р. Шаповала, його кваліфікацію визначають чотири основні чинники:

вміння ставити актуальні, теоретично обґрунтовані та практично значущі цілі;

вміння здійснювати тактичне планування діяльності всіх учасників освітнього процесу, зокрема й своєї;

вміння за допомогою ефективних засобів обирати й реалізувати поставлені цілі;

вміння коригувати раніше визначену тактику, співвідносячи її з реальними умовами [2, с.6].

Інтуїтивне управління сучасним закладом освіти може призвести до неефективного шляху розвитку освітньої установи, тому важливою складовою формування управлінської компетентності керівника закладу освіти є фахова підготовка.

Управлінська компетентність керівника закладу освіти визначається не

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26
тел./факс +380-3131-21109
Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua
E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua
Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: http://dspace.msu.edu.ua:8080
Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: http://msu.edu.ua/library/